

13 februarie 2012

Djz Nr. 67

AVIZ

la proiectul de lege pentru modificarea și completarea
Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225-XV din 30 mai 2003
(nr.2829 din 22.12.2011)

Direcția juridică a examinat proiectul de lege pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr.225-XV din 30 mai 2003, conform art.54 din Regulamentul Parlamentului și expune următoarele considerente.

I. Observații generale

1. Proiectul de lege a fost înaintat cu titlu de inițiativă legislativă a Guvernului în corespundere cu art.73 din Constituție și art.47 din Regulamentul Parlamentului.

2. Potrivit notei informative la proiect, scopul modificărilor și completărilor Codului de procedură civilă, este crearea în materia procesului civil a unui cadru legislativ care să răspundă imperativelor funcționării unei justiții moderne, adaptate așteptărilor sociale. În procesul de elaborare a proiectului s-a ținut cont de: Pactul Internațional cu privire la drepturile civile și politice; Convenția Europeană privind Protecția Drepturilor Omului; Recomandarea CoE nr.(95)5 privind introducerea și îmbunătățirea funcționării sistemelor și procedurilor de apel în materie civilă și comercială; Recomandarea CoE (2000)19 privind rolul procuraturii în sistemul de justiție penală; Recomandarea CoE 1604(2003) privind rolul procuraturii în societatea democratică guvernată în baza principiului supremației Legii; expertiza Comisiei de la Veneția asupra proiectului Legii cu privire la procuratură; expertiza CoE asupra Legii privind contenciosul administrativ; experiența Greciei, Olandei, Belgiei, Irlandei, Austriei, Portugaliei, Scoției, Spaniei, Bulgariei, Franței, Luxemburgului.

3. Atenționăm că, proiectul de lege, conține modificări și completări la Codul de procedură civilă, care încă nu au intrat în vigoare în conformitate cu prevederile Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.163 din 22.07.2011.

La 9 februarie 2012, Curtea Constituțională a supus controlului constituționalității prevederile articolele III-XV din Legea nr. 163 din 22 iulie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, care în esență vizează lichidarea instanțelor specializate și modalitatea transferării sau a eliberării din funcție a judecătorilor din instanțele judecătorești lichidate. Urmare a controlului

exercitat, Curtea, a declarat neconstituționale prevederile art.III – XV din Legea nr.163/2011.

Reieșind din aceste considerente, considerăm că proiectul de lege și-a pierdut actualitatea și urmează a fi revăzut din punct de vedere conceptual. Astfel, în scopul racordării prevederilor acestui proiect la concluziile și recomandările expuse în hotărârea Curții Constituționale, sugerăm autorului, să-și retragă proiectul de lege în conformitate cu prevederile art.55 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797/1996.

II. Obiecții de conținut și tehnico-legislative:

1. La pct.6, se propune excluderea capitolului III al Codului de procedură civilă. Sugerăm autorilor să revadă aceste reglementări, care sunt propuse spre excludere, deoarece art.30 din acest capitol, conține reglementări generale cu referire la strămutarea litigiului la judecata arbitrală.

2. La pct.9, în redacția propusă art.33, considerăm necesară comasarea alineatului (1) și alineatului (2), într-un singur alineat, cu utilizarea unor termeni mai generici a posibililor participanți la judecarea pricinilor civile.

3. La pct.11, art.37, pentru un spor de precizie și întru înlăturarea ambiguităților, este necesar de prevăzut expres la cererea cui urmează a fi conexate pretențiile legate între ele.

4. La pct.24, art.62 alin.(1), sugerăm substituirea cuvântului „deoarece” cu „cînd”.

5. La pct.26, art.65:

- la alineatul (1), propunem excluderea cuvântului „strîns”, deoarece, creează confuzii. Astfel, orice persoană interesată poate interveni într-un proces ce se desfășoară între alte persoane. Intervenția este în interesul propriu cînd intervenientul invocă un drept al său asupra obiectului litigiului sau un drept legat de acesta. Prin urmare, aprecierea unui drept ca fiind „strîns” legat de obiectul litigiului va fi întotdeauna subiectivă.

- întru respectarea normelor de tehnică legislativă, urmează a fi indicate, mai întii modificările la alineatul (2) și pe urmă completările cu alineatul (2¹).

6. La pct.29), propunem în genere abrogarea prevederilor alin.(3) art.73, deoarece aceste prevederi sunt expres stabilite la art.267 lit.j), care reglementează temeiurile de scoatere a cereri de pe rol.

7. La pct.37, art.105, redacția alineatului (1¹), prima propoziție, prevede că doar autorităților publice, persoanelor juridice de drept privat și avocaților, citația sau înștiințarea se expediază prin telefax, poștă electronică sau prin orice alt mijloc de comunicare ce asigură, transmiterea acestora și confirmarea primirii. Astfel, în nota informativă, nu este argumentat de ce această modalitate de înștiințare sau de citare se referă doar la autorităților publice, persoanelor juridice de drept privat și avocaților. Totodată, nu este clar de ce se face distincție între persoanele juridice.

La propoziția a doua a alineatului (1¹), se statuează că, citația sau înștiințarea pot fi înmînate persoanelor fizice prin telefax, poștă electronică sau prin orice alt

mijloc de comunicare ce asigură, transmiterea acestora și confirmarea primirii, doar la solicitarea acestora. În scopul respectării regulilor de ortografie, sugerăm substituirea cuvântului „pot” cu „vor”. De asemenea, propunem substituirea cuvântului „înmânate” prin cuvântul „expediate”. Potrivit Dex-ului, „a înmîna” înseamnă a „a da, a remite, a preda în mîna ceva cuiva”. Or, citația sau înștiințarea în acest caz nu se face prin acțiunea de înmînare.

8. La pct.38, art.122, în dispoziția alineatului (4), se face trimitere la excepția prevăzută la alin.(1) art.204 din CPC. Este de menționat că, art.204 din CPC, are un caracter unitar, fiind alcătuit dintr-un singur alineat.

9. La pct.43:

- la art.149 alin.(1), se utilizează sintagma „Registrul de stat al experților judiciari”. Este de menționat că, potrivit art.8 alin.(1) lit.g) din Legea cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale nr.1086/2000, poate fi expert judiciar persoana care a fost atestată, în modul stabilit, ca expert particular și este inclusă în *Registrul de stat al experților judiciari atestați*.

Astfel, întru respectarea prevederilor art.19 lit.e) din Legea nr.780/2001 privind actele legislative, sugerăm substituirea sintagmei „Registrul de stat al experților judiciari” cu „Registrul de stat al experților judiciari atestați”.

- la art.150 alin.(1), întrucît, expertul desemnat, trebuie să răspundă la întrebările formulate în legătură cu obiectul expertizei, considerăm necesară substituirea sintagmei „să se expună” cu „să ofere răspuns”. În acest sens, relevante sunt reglementările art.158 alin.(3) din CPC, care statuează că „raportul de expertiză va cuprinde descrierea amplă a investigațiilor și concluziile pe marginea lor, **răspunsul la întrebările instanței judecătorești**”.

Aceiași propunere, se referă și la pct.45, art.152 alin.(2), din proiect.

10. La pct.47, art.154 alin.(3), după cuvintele „se completează” se introduc cuvintele „în final”, și mai departe după text.

11. La pct.53, art.166 alin.(2), întru respectarea normelor de tehnică legislativă și consecutivității reglementărilor, este necesară indicat inițial modificările și completările expuse la litera d) și ulterior la litera e). Totodată, la completarea lit. d), nu este clară ideea autorului în ceea ce privește noțiunea „justificarea propriului interes”.

12. La pct.54, art.168 alin.(1), este utilizată sintagma „Programul informațional de gestionare a dosarelor”. Însă, în Legea nr.231/2011 privind aprobarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, se utilizează sintagma „*Programul integrat de gestionare a dosarelor*”. Astfel, întru respectarea prevederilor art.19 lit.e) din Legea nr.780/2001 privind actele legislative, sugerăm utilizarea sintagmei din Legea nr.231/2011.

13. La pct.60, art.174, se propune substituirea cuvintelor „crea dificultăți judecătorești” cu cuvintele „cauza un prejudiciu grav creditorului”. Sugerăm, excluderea cuvântului „grav”, deoarece este ambiguu și poate fi interpretat diferit. Această, obiecție se referă și la pct.61, redacția propusă articolului 177.

14. La pct.61, art.177 alin.(2), este statuat că, cererea de asigurare a acțiunii se soluționează în termen de o zi de la depunerea ei. Este de menționat că, art.177, în

redacția actuală, prevede că cererea de asigurare a acțiunii se soluționează de judecător sau de instanța care examinează pricina *chiar în ziua depunerii ei*.

Considerăm că, în condițiile examinării cererii de asigurare a acțiunii în termen de o zi de la depunerea acesteia, poate aduce în unele situații prejudicii de proporții creditorului.

15. La pct.64, art.185, alin.(2), sugerăm excluderea cuvântului „poate” din dispoziția propusă acestui alineat.

16. La pct.75, art.265, ce prevede expres și exhaustiv *temeiurile de încetare a procesului*, se propune modificarea literei g) și completarea cu litera h).

Potrivit acestor modificări și completări, instanța de judecată dispune încetarea procesului dacă: lipsește capacitatea de folosință a reclamantului și/sau pîrîtului, sau dacă, cererea de chemare în judecată este depusă de un organ, organizație sau o persoană în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unei alte persoane, fără ca prezentul cod sau o altă lege să le delege dreptul adresării în judecată în acest scop.

Este de menționat, că temeiurile propuse spre completarea art.265, sunt deja statuate la art.267 din CPC, care reglementează *temeiurile scoaterii cererii de pe rol*. Astfel, conform art.267 litera b) și c), instanța judecătorească scoate cererea de pe rol în cazul în care: cererea a fost depusă de o persoană incapabilă, sau cererea este semnată sau este depusă în judecată de o persoană neîmputernicită.

17. La pct.76, art.267, se propune completarea cu lit.l¹). Astfel, nu este clară necesitatea aceste completări, deoarece aceste deja sunt statuate la litera e) din art.267 al CPC.

18. La pct.99, art.431 alin.(2), urmare a modificărilor propuse, nu este clar cum vor fi constituite completul de judecată ce va examina recursul.

19. La pct.105, art.440:

- alin.(1), se propune completarea cu cuvîntul „unanim”. Urmare a acestei completări, completul din 3 judecători va decide unanim, printr-o decizie motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Astfel, nu este clar care va fi procedura în cazul în care nu se va decide unanim asupra inadmisibilității recursului, dar se va decide de exemplu: doi contra unu.

- alin.(2), cuvintele „participarea participanților la proces”, sugerăm să fie revăzute.

20. La pct.107, art.442:

- la alineatul (1), după cuvintele „se completează” se introduc cuvintele „în final”, și mai departe după text;

- la alineatul (3), la propunerea de substituie a cuvintelor „Plenului Curții Supreme de justiție”, sugerăm introducerea după cuvintele „colegiului lărgit” cuvintele „al Curții Supreme de Justiție”.

21. La pct.109, art.444 alin.(2), statuează că, recursul se examinează fără participarea părților. Considerăm că, prin redacția propusă se încalcă principiile fundamentale ale dreptului procedural civil, statuate la Capitolul II al CPC, și anume: caracterul public al dezbaterilor judiciare; principiul nemijlocirii și oralității în dezbaterile judiciare; contradictorialitatea și egalitatea părților în drepturile

procedurale.

22. La pct.110, art.445, dispozițiile alineatului (3) și (4), sunt similare cu prevederile art.428, în redacția proiectului de lege. Prin urmare, sugerăm autorilor să revadă dispozițiile acestor reglementări, în scopul respectării prevederilor art.19 lit.h) din Legea privind actele legislative nr.780/2001.

23. La pct.112, art.449:

- se propune excluderea literei f), care statuează ca temei a declarării revizuirii *aplicarea unei legi declarate neconstituționale de către Curtea Constituțională*. Astfel, nota informativă, nu argumentează necesitatea excluderii acestui temei de declarare a revizuirii;

- în redacția lit.h), sugerăm substituirea cuvântului „judecată” prin cuvintele „instanță de judecată”.

24. La pct.113, art.450 lit.e), considerăm că urmează a fi revăzută redacția propusă, deoarece dispoziția acesteia se referă doar la depunerea cererii de revizuire în termen de 3 luni de când a devenit definitivă hotărîrea Curții Europene a Drepturilor Omului - în cazul prevăzut la lit.h) art.449. Însă, conform art.449 lit.h), în redacția propusă în proiect, temei al declarării revizuirii este și recunoașterea de către Guvernul Republicii Moldova, printr-o declarație, o încălcare a drepturilor sau libertăților fundamentale, care poate fi remediată, cel puțin parțial, prin anularea hotărîrii pronunțate de o judecată din țară.

25. Întru respectarea procedeele tehnice aplicabile actului legislativ, se propune substituirea cuvintelor „se exclud” cu cuvîntul „se abrogă”, la cazul gramatical respectiv. Abrogarea, potrivit art.37 din Legea privind actele legislative nr.780/2001, este un procedeu tehnico-juridic de suprimare prin care sînt scoase din vigoare prevederile actului legislativ ce nu mai corespund echilibrului dintre cerințele sociale și reglementarea legală. Prin proiectul de lege se propune abrogarea unor prevederi din CPC, și anume la: pct.1, art.12¹ alineatul (2); pct.3; pct.6; pct.13, art.39 alineatul (15); pct.16; pct.19, art.49 alineatul (5); pct.26, art.65 alineatul (3); pct.27, art.67 alineatul (4); pct.28; pct.40; pct.48; pct.56, art.170 alineatul (1) lit.h); pct.59; pct.67; pct.72; pct.74; pct.82; pct.90, art.388 alineatul (1) lit.e); pct.92; pct.94; pct.103; pct.109, art.444 alin.(1); pct.112, art.449 lit.d) și f); pct.114.

26. În întreg proiectul, este necesar de formulat mai adecvat termenii. Astfel, spre exemplu la pct.96), prin utilizarea sintagmei „, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni de un complet format din 3 judecători”, se creează riscul judecării recursului fix în termenul indicat și nu mai repede. Astfel, sugerăm ca substituirea sintagmei „în termen de 3 luni” cu sintagma „, în termen de pînă la 3 luni”.

27. În conformitate cu prevederile art.23 alin.(2) lit.f) din Legea privind actele legislative nr.780/2001, dosarul de însoțire a variantei finale a proiectului de act legislativ va cuprinde lista actelor condiționate ce necesită a fi elaborate sau revizuite în legătură cu adoptarea actului legislativ. Or, prin adoptarea proiectului de lege, mai multe acte legislative urmează a fi modificate (ex: Codul Civil, Legea contenciosului administrativ ș.a).

28. Art. II, din proiect prevede un termen de intrare în vigoare de 3 luni de la data publicării. Totodată, alin. (9), statuează asupra obligației Guvernului ca în termen de 6 luni de la data publicării să prezinte propuneri Parlamentului privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu legea. Acești termeni sunt justificați, deoarece la momentul intrării în vigoare, nu vor fi modificate un șir de acte legislative care vor fi în contradicție cu prezentul proiect.

Asupra oportunității adoptării acestui proiect de lege urmează să se pronunțe Parlamentul în ședința plenară.

Șef Direcție
Ion CREANGĂ

Ex: S. Bivol,
Tel. 2-95